

La companyia d'Herta Frankel compleix 10 anys al Parc del Tibidabo i ho celebra amb el nou espectacle 'Paraules per a Julio'

Titelles d'aniversari

Joan Colás
BARCELONA

En un petit racó del Tibidabo situat entre la muntanya russa i els recreatius fa deu anys s'hi van allotjar uns personatges molt peculiars. Venien de la televisió i alguns estaven en molt mal estat, però gràcies a la seva estada a la muntanya màgica ara estan en plena forma. Són els titelles de la catòlica Herta Frankel i la seva companyia fundada fa vint anys juntament amb Ferran Gómez i Pilar Gálvez, que ara festegen el desè aniversari a l'espai Marionetarium del parc presentant un nou espectacle que du per títol *Paraules per a Julio*.

Es tracta d'un muntatge que recupera l'esperit de l'època de Frankel on apareixen titelles creats per a l'anterior obra representada al Marionetarium, com ara en Julio Jaleo i el Brokoll-protagonistes i conductors del xou-, i una iaia teixidora. Precisament aquest és el personatge més complex de l'obra i que el públic més gran sabrà interpretar. És una senyora que en un dels escenaris laterals de la sala va teixint el destí de la història, dels nostres temps. Mentrestant, a l'escenari central hi apareixen personatges tan reconeixibles com Carmen Miranda, Marlene Dietrich o l'ànec Donato, molt semblant a l'ànec de la Disney, que és una de les estrelles de la funció.

Però la gran novetat, recuperada per celebrar el doble aniversari de la companyia, és el pont de mani-

Gràcies al pont de manipulació els titellaires poden amagar-se entre bambolines

pulació. Un petit pont situat entre bambolines, des del qual els titellaires controlen els personatges de manera que el públic no els vegi.

"Ha estat una satisfacció poder comptar amb el pont", explica orgullós Ferran Gómez, que recorda que amb Herta Frankel treballaven amb aquest recurs fent gires pels teatres, casinos i *music-halls* d'arreu del món. Amb la incorporació del pont de manipulació, el Marionetarium s'ha convertit en l'únic teatre de titelles de l'Estat espanyol que l'utilitza.

El públic que passa per aquest espai fet cua per poder veure alguna de les vuit representacions diàries d'aquesta companyia, a partir d'ara podrà veure el

back-stage (el que es cou darrere el teló) un cop finalitzat el muntatge.

Museu-taller

Al Marionetarium s'ofereix la possibilitat d'entrar al museu-taller de titelles situat darrere l'escenari. Allà hi ha una petita exposició dels titelles que usava Frankel i l'explicació del funcionament del pont. Els guies expliquen i mostren en quin estat s'han trobat amb alguns dels titelles que usava la seva mestra i com, a poc a poc, els van anar reconstruint.

I és que una altra de les feines que durant tot l'any es duen a terme al Marionetarium és un taller de reparació dels ninots usats per Frankel, que són recuperats

1. Carmen Miranda i el seu ballet controlats pels titellaires situats al pont de manipulació
2. Marlene Dietrich en un moment del muntatge fa créixer les flors només amb la seva veu ■ PERE VIRGILI

per a futurs espectacles. Per això, Gómez i Gálvez agraeixen la confiança que han demostrat els responsables del Tibidabo de deixar-los disposar "d'un espai estable" per poder continuar amb el seu treball de reconstrucció.

Al taller -obert per a públic i professionals- es mostra el procés de reconstrucció dels putxinellis, "que ens permet descobrir les diferents parts del titella, intervenir amb un criteri d'utilitat i realitzar un minuciós treball d'investigació", puntualitza Ferran Gómez. Així, darrere de l'escenari es poden veure primers esbossos i fins i tot alguns trossos trencats dels ninots amb què estan treballant. ■

Crítica* circ

Jordi Jané

Circ d'arrel

Molts catalans tenim un record inesborrable del *Camí zingar* que el circ d'Alexandre Romanès va dur al Fòrum 2004, potser perquè era el primer cop que podíem gaudir d'un circ gitano de gran categoria artística. En aquesta segona visita, res no ha variat substancialment en el *feeling* o en la qualitat: és més, s'han conservat alguns dels números del 2004, com els dos de malabars (Ivan Radev i François Boire) i el magnífic duet al quadrant aeri de Laura de Lagillardaie, una meravella poètica de forta intensitat dramàtica. Com fa dos anys, més que un espectacle, els Romanès ens ofereixen una festa, en la qual els músics i la cantant Délia Moldovan juguen un paper capital: violins, verra, clarinet, saxo i acordió, viscuts més que tocats pels músics de què parla la tra-

Els romanesos Tzigane fan un circ festiu, vital i calent

pezista Fura en un aclaridor article al catàleg de l'exposició *L'art del risc* al CCCB.

Entre els números nous destaquen les teles de la gasea contorsionista Alexandra Romanès, les suggerents figures d'Hayete Harzouz al cercol aeri i un sorprenent duet al trapezi entre Helène de Vallombreuse i un papagai blanc, una creació que conjuga admirablement amb l'humor i la tendresa i que és un argument de primer ordre per fer callar els sectors contraris al circ amb animals.

Això no és circ contemporani ni basat en el virtuosisme o l'encara més difícil. És un circ vital, festiu, el circ que fa segles que fan els gitans centreeuropeus i que tantes glòries ha donat al circ occidental. Un circ que ha arribat al segle XXI perquè Joseph Bouglione, nom civil d'Alexandre Romanès, sap i practica el circ com un espai de llibertat. Segurament perquè sap que a França, com arreu, de llibertat n'hi ha cada cop menys.

* **Circ Romanès Tzigane**, 'NO RES A LES BUTXAQUES'. PLAÇA JOAN COROMINES. 23 DE JUNY.

Crítica* dansa

Bàrbara Raubert Nonell

Història de les emocions

Parlar de bogeria en la creació és com parlar d'un estat de transició permanent, un lloc on mai s'hi arriba del tot perquè cal un esforç constant per ballar sempre en la corda fluixa, com ens ha anat demostrant Marta Carrasco en els darrers deu anys, ara resumits en l'obra *J'arrive!*

En aquest espectacle la coreògrafa juga amb la me-

mòria pròpia i de l'espectador, recordant-nos vivències íntimes i altres de viscudes a través d'ella, com qui fa un repàs per les escenes que han marcat una història sobre els escenaris però sobretot una història de les emocions. Carrasco busca en els calaixos del seu inconscient i del nostre; són els records que omplen la vida i que passen de la tra-

Carrasco busca als calaixos del seu inconscient i del nostre

gèdia a la caricatura, del dolor a l'alegria, com la tendra cançó que Lluís Llach va interpretar en directe per a l'estrena: *Infant de Beirut*.

Però en aquest cosit d'escenes descontextualitzades

hi ha la mirada de qui en coneix el final i es permet corregir la sintaxi per modificar el missatge, que diu que el més important és el camí que es va fent gràcies a la força de la passió, la bogeria, l'entrega absoluta, el ritme del cor, el riure histèric que es contagia i es talla de cop amb violència. I el vent és qui fa de lligam, arremolinant escenes i re-

cordos, mentre els títols de les obres passades van escrivint la lletra d'una cançó que dona voltes entorn del mateix tema ara aprofundit ara suavitzat, per arribar sempre una mica més lluny.

* **J'arrive!**, CREACIÓ: MARTA CARRASCO. DIRECCIÓ: MARTA CARRASCO I CARME PORTACELI. TNC, 26 JUNY.